

Täysistunto

Keskiviikko 11.5.2022 klo 14.05—17.57

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoitusrahastolain ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan näiden aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Menään keskusteluun. Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.09 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Nyt käsiteltävässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kahta lakia: sijoitusrahastolakia ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annettua lakia.

Tällä esityksellä saatetaan kansallisesti voimaan EU-lainsäädäntöä sijoitustuotteiden avaintietoja koskevista tiedonantovelvoitteista. Mikä on avaintieto? Sillä tarkoitetaan yksinkertaista tietoa, joita sijoittajille on annettava sijoitustuotteiden tärkeimmistä ominaisuuksista, niihin liittyvistä riskeistä ja kustannuksista, kuten tietoja muun muassa siitä, voiko tuote aiheuttaa tappioita ja miten monimutkaisesta sijoitustuotteesta on kyse.

Nyt annetulla esityksellä pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sijoitusrahastodirektiivin muuttamisesta juuri nimenomaan näiden avaintietoasiakirjojen käytön osalta.

Käytännössä sijoitusrahastolakia muutettaisiin siten, että direktiivin mukaiset vaatimukset avaintietoiesitteestä voi jatkossa täyttää myös EU:n niin kutsutun PRIIP-asetuksen eli paketoitujen sijoitustuotteiden avaintietoja koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen mukaisella avaintietoasiakirjalla. Nämä paketoituja sijoitustuotteita koskevat säännökset koskevat tällä hetkellä Suomessa strukturoituja tuotteita, johdannaisia ja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita.

Ehdotetulla säännöksellä vältetään päällekkäiset tiedonantovaatimukset sijoittajia kohtaan, kun avaintietoasiakirjoja koskeva EU-sääntely tulee vuoden 23 alusta sovellettavaksi myös sijoitusrahastojen osalta.

Vaihtoehtorahastojen osalta Suomessa ovat olleet voimassa kansalliset säännökset. Yhdenmukaistamisen vuoksi esityksessä ehdotetaan, että kansalliset säännökset ei-ammattimaisille asiakkaille annettavasta avaintietoiesitteestä nyt siis kumotaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2022 vp

Avaintietoja koskevat tiedonantovelvoitteet tulisivat siten jatkossa suoraan edellä mainitusta EU-asetuksesta, jonka mukaisesti lakimuutoksen jälkeen myös sijoitusrahastojen osalta avaintiedot voidaan antaa.

Tavoitteena on, arvoisa puhemies, että laki tulisi voimaan vuoden 23 alusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koponen, Ari.

14.11 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Nähdäkseni esitetty muutos on toivottu ja lisännee mahdollisuuksia vertailla sijoitustuotteita keskenään. Jäsenvaltioiden on julkaistava direktiivin noudattamisen edellyttämät kansalliset säännökset viimeistään kesäkuun lopussa, eikä tällä ole juurikaan taloudellisia vaikutuksia maassamme toimiviin yrityksiin, joten esitys on kannatettava.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Valkonen.

14.11 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Toimivat rahoitusmarkkinat ovat talouden verenkierto. Finanssikriisin jälkeen sääntely on moninkertaistunut rahoitusmarkkinoilla. Osittain tämä on äärimmäisen perusteltua sekä makrovakauden että kuluttajansuojan näkökulmasta. On perusteltua, että kehittyvillä finanssimarkkinoilla sääntelyä jatkuvasti tarkastellaan. Ollaan kuitenkin ehkä niin pitkällä, että isossa kuvassa tulisi lähteä harkitsemaan sitä, onko kaikki vyöryvä sääntely aivan perusteltua.

Tämä laki itsessään on aika pieni, jopa tekninen, direktiivin toimeenpanoa, mutta tulevaisuudessa ministeriön ja myöskin eduskunnan tulee kiinnittää huomiota siihen, että vaikka tarvitaan ajanmukaista, parempaa sääntelyä, se ei välttämättä tarkoita, että tarvitaan aina lisää sääntelyä. [Eduskunnasta: Hyvä puhel!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Zyskowiec.

14.12 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Valkosen puheenvuoro taisi olla hänen neitsytpuheenvuoronsa tässä salissa ja oli niin asiantunteva, että meillä on syytä odottaa häneltä lisää vastaavan asiantuntijuuden osoittavia puheenvuoroja jatkossakin.

Itse asiasta olisin todennut, että on todellakin usein vaikeata löytää tasapaino sen välillä, että finanssimarkkinoita yhtäältä riittävästi säännellään, mutta toisaalta ei ylisäännellä. Tämä tasapainon löytäminen on kuitenkin äärimmäisen tärkeätä, koska jos sääntely on liian vähäistä, kuten historiastamme tiedämme, se voi aiheuttaa äärettömän suuria vahinkoja ei pelkästään finanssialan toimijoille itselleen vaan koko yhteiskunnalle tai, sanotaan, koko maailman finanssijärjestelmälle.

Me mielestäni tiedämme finanssikriisin opetuksista sen, että finanssisektorilla, jonne rekrytoidaan hyvillä kompensatioilla usein lahjakkaimpia työntekijöitä, mitä markkinoilla on tarjolla, osataan käyttää mielikuvitusta mitä erilaisimpien ja mitä monimutkaisimpien finanssituotteiden kehittämiseen, ja usein on käynyt niin, että asianmukainenkaan sääntely ei ole pysynyt perässä. Ja kun näitä uusia innovatiivisia finanssituotteita on sitten riittävästi markkinoille myyty — varsinkin sellaisille tahoille, jotka eivät niistä juuri mitään ymmärrä — niin usein on seurauksena kriisin sattuessa ollut aikamoinen taloudellinen katastrofi. Eli sääntelyä tarvitaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2022 vp

Toisaalta edustaja Valkonen on tietysti siinä ihan oikeassa, että jos mennään ylisääntelyyn, vakavaraisuussäädökset vedetään liian kireiksi ja sääntely muutenkin liian kireäksi, niin se vaikeuttaa finanssimarkkinoiden toimintaa tavalla, joka on sitten vahingoksi sekä finanssimarkkinoiden kannalta että koko kansantalouden kannalta. Eli toisin sanoen järkevä, hyvä tasapaino tässä asiassa on välttämätöntä erilaisissa tilanteissa aina pyrkiä löytämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

14.15 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä tosiaankin implementoidaan EU-tason direktiiviä, ja tärkeätä tässä on, että tähän avaintietoasiakirjaan tulee myöskin nämä paketoitujen sijoitustuotteiden, jotka varmasti ovat monimutkaisia ja hankalia. Ja tässä samalla myöskin sitten kumotaan tämä kansallinen lainsäädäntö, mikä koskee sitten näitä ei-ammattimaisia sijoittajia ja heille suunnattua avaintietoesitettä ja sen sisältämiä tietosisältöjä. Meillä on valitettavasti kansallisestikin jo niitä esimerkkejä, että esimerkiksi eläkeiässä olevat asiakkaat ovat näitten avaintietoesitteitten ja heille annetun neuvonnan perusteella tehneet väärin sijoituspäätöksiä: sijoituspäätöksiä, joissa he ennen kaikkea eivät ole ymmärtäneet, minkälaisiin sijoitustuotteisiin ovat sijoittamassa. Ja täytyy vain nyt toivoa, että tässä tällä direktiivin implementoinnilla ja kansallisella lainsäädännöllä nimenomaisesti sitten pidetään huoli siitä, että ei-ammattimaisten sijoittajien saama tietosisältö on riittävästi eriteltyä ja tehty myöskin sen muotoiseksi, että ihmiset ymmärtävät sitten näitten sijoituspäätöstensä seuraamukset.

Tässä keskustelussa edellä on ylipäänsä puhuttu tästä ylisääntelyn vaarasta, ja toki meillä tälläkin hetkellä talossa käsitellään muun muassa tätä Basel III -säännöstöä, joka liittyy näitten rahoituslaitosten vakavaraisuuteen. Ja tässä on esimerkki siitä, jossa joudutaan miettimään sitä, missä tilanteessa mennään jo sinne ylisääntelyn puolelle ja toisaalta tilanteeseen, joka voisi jopa haitata kansallisia rahoitusmarkkinoita, ja toisaalta sitä, missä tilanteessa pidetään huolta siitä, että systeemiset riskit eivät sitten Euroopan unionin alueella ja euroalueella pääse leviämään.

Arvoisa puhemies! Toivon, että valiokunnassa erityisesti kiinnitetään huomiota tähän ei-ammattimaisten sijoittajien saaman tiedon tasoon ja siihen ymmärrettävyyteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

14.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Muistan elävästi, kun silloin oli tämä Lehman Brothers -kriisi, alkoiko se 2008 vai 2009, siinä kuitenkin ensimmäisen vuosikymmenen loppupuolella, niin yksi syyhän siinä oli juuri tällaiset hedge-rahastot ja siellä tehtiin tällainen suomalaisella kansankielellä sanottuna ”moni kakku päältä kaunis mutta pelkkää silkkoa sisällä”. Eli näytti ulospäin tavalliselle ostajalle, joka haluaa jotain sijoituksia tehdä, tavattoman hyvältä, mutta tosiasiassa siellä takana oli ihan roskaluokassa olevia erilaisia arvopapereita, joilla ei käytännössä ollut mitään arvoa, ja jälki oli aivan hirvittävän iso. Lehman Brothers -pankkiiriliike, ainakin sata vuotta liiketoimintaa tehnyt arvostettu pankkiiriliike, meni kertalaakista nurin. Eli kyllä sääntelyllä on arvoa. Pidän hyvin tärkeänä, että se on kunnossa.

Kun on puhuttu siitä, tapahtuuko tässä ylisääntelyä, niin minun mielestäni sitä sääntelyä pitää toki olla sen verran, että tällaisia ei pystytäkään tekemään. Olen ihmetellyt tälläkin hetkel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2022 vp

lä sitä, että kun Eurooppa, ja Suomikin, velkaantuu ihan valtavalla vauhdilla, niin osa niistä velaksi otetuista rahoista sijoitetaan sellaisiin kohteisiin, olen ihan varma siitä, jotka sitten tulevaisuudessa osoittautuvat huonoksi sijoitukseksi. Sitten taas astuu näyttämölle se onnettomin takaaja eli veronmaksaja. Elikkä toivoisin, arvoisa puhemies, hartaasti, että kun tätä asiaa käsitellään, käytäisiin joskus niihin todellisiin syihin kiinni. Meillä on tämä velkaantumiskehitys sillä vauhdilla tällä hetkellä, että itseänikin hirvittää, kun katselee noita lukuja — vaikka nyt Kauppalehdestä tai mistä tahansa alaa käsittelevästä lehdestä tai netistä löytää tietoa.

Toivon, että nämä käsittelet tehdään huolella. En jaksa kyllä uskoa siihen, että Euroopan unionista joku vastaus löytyisi, kun Euroopan unioni itsekin on rikkonut omia sääntöjään. Siellähän lukee selvällä suomen kielellä Euroopan unionin peruskirjassa elikkä siinä paperissa, millä Euroopan unionia pidetään pystyssä, minkä mukaan se toimii, että ei saa velan varaan perustua tämä unionin talous. No siellä otetaan nyt surutta velkaa budjetin katteeksi joka vuosi, ja sitten toinen juttu, että otetaan takuita toisilta mailta, jaetaan sitä vastuuta maille, mitä ei saisi sääntöjen mukaan tehdä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kes-kusta päätti!] — Päätti, kuka päätti.

Joka tapauksessa mikä tässä on pahinta, arvoisa puhemies, sanon sen lopuksi: Nyt on parhaillaan tässä talossa käsittelyssä se, mistä yritin varoittaa ensimmäisen elvytyspaketin aikana, [Puhemies koputtaa] että Euroopan unioni haluaa verotusoikeuden. En minä omasta kohtalostani enää kovin huolissani ole, mutta tuolla on valtava määrä nuoria, jotka joutuvat maksamaan näitä järjettömästi otettuja velkoja, ja Euroopan unioni verottaa meitä ja käyttää rahaa sitten esimerkiksi Italiassa asuntojen korjaamiseen, milloin minnekin. Elikkä on avattu semmoinen pandoran lipas, jota en minä jaksa millään ymmärtää. Tämä tiedoksi, ja toivon, että tähän joskus kovalla kädellä puututaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Savola.

14.21 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakihan on sinänsä Euroopan unionin direktiivin tuomista meidän omaan lainsäädäntöön, mutta tästä itse sijoittamisesta: siihen pitää kannustaa, mutta sitä pitää luonnollisesti myöskin säännellä. Ja siihen, että osataan sopivassa suhteessa säästää, ottaa riskejä, rakentaa sitä omaa tulevaisuutta, tehdä sitä pesämunaa, me tarvitaan sekä toimivaa lainsäädäntöä että pelimerkkejä.

Täällä ovat seuraamassa nuorisovaltuustojen jäsenet Alavudelta, Kuortaneelta, Soinista ja Ähtäristä — sitä nuorisoa, joka tulevaisuutta itselleen tekee ja varmasti sitä pesämunaa haluaa myös rakentaa. Kysyisinkin arvoisalta valtiovarainministeriltä: kuinka sijoittaminen ja tämä lainsäädäntö suhtautuvat siihen, että nuoret osaavat ja haluavat kantaa riskiä myöskin omasta tulevaisuudestaan, säästää ja rakentaa sitä pesämunaa pitkälle tulevaisuuteen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskinen.

14.22 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on annettu hyviä eväitä siihen, kuinka pitää löytää tasapaino sääntelyn ja sitten taas finanssimarkkinoiden toimivuuden välillä. Uskoisin, että 90-luvun ison kriisin jälkeen ja sitten näiden pienempien, 2000-luvun puolella olleiden, jälkeen tällainen tasapaino on pikkuhiljaa löytymässä. Näitä pahimpia markkinoiden väärinkäytöksiä on pystytty karsimaan, ja toisaalta sitten pu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2022 vp

naista teippiä nyt ei liikaa ole sitten ehkä vielä rakennettu, mutta toki voidaan löytää vielä toimivampia malleja.

Mutta kun valtiovarainministeri on paikalla, ja edustaja Savola aloitti tämän kysymysaallon, niin kysyisin siitä, mikä on se ehkä tällä hetkellä suurin riski sijoitusmarkkinoilla: nämä kryptovaluutat, joissa tehdään ikään kuin mahdottoman isoja riskejä hyvin nopeasti vaihtelevien kurssien aallokossa, ja yksittäisen henkilön mahdollisuudet arvioida sitä riskitasoa ovat kovin puutteelliset. Ja Euroopan unionissa on nyt käynnistetty tätä pohdintaa, samoin keskuspankeissa, että mitä tulisi tehdä.

Onko ministerillä näkemystä siitä, millä aikataululla päästäisiin säännellympiin markkinoihin myös näiden kryptovaluuttojen osalta? Voisi suorastaan merkittävästi myös ehkäistä niitä, koska niihin liittyy myöskin lohkoketjuteknikka ja valtavat energiakustannukset ja energian kulutus käytännössä vähän kyseenalaisten tarkoituksien vuoksi. Tähän toivoisin Suomenkin hallitukselta aktiivisuutta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Marttinen.

14.24 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille asian esittelystä. Nyt kun käsittelyssä on sijoitusrahastolaki, niin kysyisin ministeriltä liittyen osakesäästötilin sääntelyyn. Olemme käyneet paljon keskustelua tässä salissa siitä näkökulmasta, miten me voimme kannustaa suomalaisia pitkäjänteiseen sijoittamiseen, varautumaan tuleviin päiviin, hankkimaan varallisuutta. Nyt olemme nähneet, että kun osakesäästötili on ollut käytössä muutaman vuoden Suomessa, niin siitä on tullut erityisesti nuorten suosima sijoittamisen väline. Olemme käyneet keskustelua siitä, miten tiliä voidaan edelleen kehittää. Esimerkiksi hallituksen oma työryhmä on esittänyt tämän euromääräisen katon poistamista, ja yhtenä asiana on ollut esillä myös se, että näiden sijoitustuotteiden tai sijoitusvälineiden valikoimaa voitaisiin laajentaa tilin osalta, ja tällöin seuraavana konkreettisena, minusta perusteltuna ratkaisuna olisi nimenomaan rahasto-osuuksien sisällyttäminen tilille. Kysynkin ministeriltä: nyt kun kuitenkin te olette puhunut varsin suotuisasti tilin kehittamisestä, mutta vielä emme ole nähneet valitettavasti konkreettisia toimenpiteitä asian hyväksi, niin mihin toimenpiteisiin te nyt ryhdytte, jotta tätä suomalaisten hyväksi kokemaa sijoitusvälinettä, osakesäästötiliä, voidaan kehittää siten, että yhä useampi innostuu sitä hyödyntämään, ja jotta ennen kaikkea tästä katosta päästään eroon ja ennen kaikkea nyt tähän liittyen, mistä tänään keskustelemme, myös nämä rahasto-osuudet voidaan sisällyttää tilin valikoimaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

14.25 Ville Vähämäki ps: Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Edustaja Hoskonen pääsee tätä hallituksen esitystä käsittelemään talousvaliokunnassa. Hän hienosti aukaisi näitä muita asiaan ja finanssimaailmaan liittyviä kysymyksiä, myöskin EU-näkökulmia.

Mielestäni tämän lain keskiössä tulee olla tämä ei-ammattimaisten sijoittajien suojeleminen. Jos katsotaan vaikkapa sitä, minkätyyppisiä sijoitustuotteita on voitu ihmisille myydä, niin on voitu myydä vaikka sellaisia tuotteita, jotka on sidottu kolmen osakkeen hintaan, vaikkapa pankkiosakkeen hintaan, ja niitten tuottoon, ja jos yksikin osake näistä on laskenut, niin silloin tämän kuluttajalle myydyin sijoitustuotteen tuotto on mennyt nolliin tai jopa negatiiviseksi. Näin ollen nämä kuluttajille ja sijoittajille annettavat avaintietoesitteet ovat ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2022 vp

van keskiössä. Pohdinkin sitä, kuuluisiko näillä sijoittajilla olla enemmän sitä sijoitusko-kemusta, jotta yleisesti heille voitaisiin edes myydä tämäntyyppisiä paketoituja tuotteita, koska nämä tuotteet on monestikin tehty sen myyjän edun mukaisesti ja ne voivat olla hy-vinkin epäsuotuisia yksittäisille sijoittajille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Hoskonen.

14.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vain sen verran lisään tähän edellä sanomaani puheenvuoroon, että niin kuin sanoin siinä puheenvuorossani, on hyvä, että tätä lainsäädäntöä kehitetään yhteiseurooppalaisille markkinoille. Tietysti sijoittaja-han voivat ostaa osakkeita vaikka Japanin pörssistä, mistä ikinä haluavat, netin kauttahan ne kaikki nykyisin tehdään. Jos me Euroopassa saamme lainsäädännön kuntoon ja samalle tasolle ja yhtä vaativaksi, mitä tulee näihin erilaisiin rahastojen sijoituksiin, että ostajalla on selkeästi mahdollisuus tutustua niihin, onko kysymyksessä hyvä rahasto vai huono ra-hasto tai peräti kelvoton, niin kuitenkin käytäntö on osoittanut — minä en halua pelotella enkä mustamaalata sijoitusrahastoja yhtään, en missään nimessä — käytäntö on osoittanut sen, minkä me olemme oppineet esimerkiksi tämän Lehman Brothers -kriisin aikana. Sa-moin sitten nyt on Euroopan keskuspankki syytänyt markkinoille rahaa ostamalla sekä yri-tysten joukkovelkakirjalainoja takaisin — arvottomia papereita käytännössä — samoin valtion joukkovelkakirjalainoja pois sieltä markkinoita eli dumpannut rahaa markkinoille, jolloin riski sille kasvaa, että valtava korkokehitys alkaa. Kun Suomikin katsoo omaa koh-talooan vaikka valtiontalouden näkökulmasta, valtiontalous on velkaantunut, tällä hetkellä velkaa on hieman vajaa 140 miljardia, ja jokainen euro, mikä on otettu velkaa, on meidän nuorten maksettavana tulevana vuosina. Se on etukäteen käytettyä verotusta meidän nuo-riltamme.

Tämä on niin vakava asia, että minä kyllä toivoisin, että tämä asia otetaan — varmasti otetaankin — eduskunnassa vakavasti ja kiinnitetään jatkuvasti huomiota tällaiseen erilai-seen pelaamiseen, kuten näillä hedge-rahastoilla on pelattu. Niillä on tehty hirvittävää va-hinkoa, ja valtava määrä yrityksiä on kaatunut, yksityisiä sijoittajia. Moni yksityinen ihmi-nen on menettänyt koko omaisuutensa ostettuaan vääränlaisia sijoituskohteita ja menettä-nyt koko omaisuutensa. Kaikki kun menee pieleen, niin kuin meni siinä Lehman Brother-sin kriisin aikana, niin sieltä jonon viimeisenä löytyy maksajana aina se veronmaksaja. Sitä kysytään perään ja valtiota huudetaan apuun. Onhan tämä aika kummallinen yhtälö, että joku voi ottaa riskiä ja yrittää huijata jossakin sijoittajia, ja sen jälkeen kun kaikki menee mönkään, niin veronmaksaja sen hivin kuitenkin maksaa. Tämä on se minun huoleni.

Sitten jos näitä elvytysrahastoja vielä meinataan tässä Euroopassa tehdä, kun nyt 750 miljardia oli se ensimmäinen ja toinen on 1 700 miljardia, niin kannattaisi pikkuisen Suo-men eduskunnankin joskus miettiä, mihin paperiin sen nimensä panee, mutta en moiti siitä sen enempää. Totean vain, että tämä tie on ollut väärä ja sitä ei olisi saanut kulkea, mutta nyt peli on menetetty ja Euroopan unioni on saanut verotusoikeuden.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustajat Kankaanniemi ja Eestilä ja sen jäl-keen ministeri Saarikko. — Edustaja Kankaanniemi.

14.30 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen muisteli tuota vajaan 15 vuoden takaista Lehman Brothers -tilannetta. Minä muistelen vielä vähän van-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2022 vp

hempaa. 80-luvun lopulla täällä käsiteltiin Holkerin hallituksen esitystä, joka koski futuureja ja vastaavia arvopaperikysymyksiä, ja sallittiin tai laadittiin laki, joka mahdollisti tällaiset futuurit — oli näitä tulevien unelmien ostosmahdollisuuksia. En väitä, että tämä yksin, mutta tämä oli osasy siihen, että sitten ajauduttiin jo vuonna 90 ja siitä eteenpäin muutamaksi vuodeksi hirvittävään lamaan, joka koetteli Suomen kansaa kovasti. Tämä olkoon vain varoituksen sanana, että suunnilleen jo 33 vuotta sitten tehtiin tällaisia päätöksiä harmitsematta riittävän tarkasti niiden vaikutuksia ja sitä kehitystä, mihin ne saattavat johtaa. Silloin todellakin nähtiin karneimmalla tavalla, mihin tällä rahamarkkinoiden vapauttamis- ja tällaisten futuurien politiikalla voidaan joutua.

Sitten vuonna 2008, niin kuin edustaja Hoskonen kertoi, olimme talousvaliokunnan jäseniä ja jouduimme kohtaamaan siellä nämä Lehman Brothersit ja muut, kun Yhdysvalloissa oli paketoitu muun muassa asuntolainoja isoiksi nipuiksi ja niitä oli myyty eri puolille maailmaa, myös Eurooppaan huomattavasti, ja siinä paketissa oli yksi tai varmasti useampia kelvottomia lainoja, jolloin koko paketti oli nollan arvoinen. Kun niitä oli ostettu ja luottamus meni, niin silloin sitten tämä pankkiirifirma kaatui ja tuli se finanssikriisi, josta vieläkin kärsimme ja on kärsitty kymmenen vuotta tai ehkä enemmänkin.

Eli näitten kanssa pitää olla kyllä äärettömän tarkkana. Reaalimaailmaa kannattaa ajatella, kun tehdään päätöksiä tällaisista tulevaisuuteen tähtäävistä asioista. Minä en ihan täysin tietenkään luota Euroopan unioninkaan tämmöisiin esityksiin, jollainen tässäkin nyt tuodaan Suomen lainsäädäntöön. Pakko meidän on niin tehdä, mutta suurta varovaisuutta pitää noudattaa, jotta emme tee lapsillemme ja tuleville sukupolville karhunpalvelusta, niin kuin on aikaisemmin tehty.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

14.33 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Viime kaudella säädettiin tämä osakesäästötili. Itsekin olin sitä aktiivisesti ajamassa, ja minun mielestäni se on yksi parhaita uudistuksia, mitä viime vuosina on tehty finanssimarkkinoilla.

Itse asiassa edustaja Marttinen piti erinomaisen puheenvuoron, kun hän kysyi ministeriltä, että onko joku erityinen syy, minkä takia me emme tätä hyvää osakesäästötiliä voi hieman uudistaa niin, että ylärajaa nostetaan reilusti ja sinne otetaan rahasto-osuudet mukaan. Perusteena tämmöiselle menettelylle olisi se, että tehdään sijoittaminen entistä helpommaksi ja vähemmän byrokraattiseksi sijoittajille, niin ei tarvitse välillä maksaa veroja, vaan ne jäävät sinne tilille ikään kuin uutta sijoitusta odottamaan, ja sitten, kun se raha otetaan ulos, maksetaan tietystä suhteesta siitä pääomasta veroa. Eikö tätä juuri pitäisi edistää, että nuoret varsinkin alkaisivat sitten, kun siihen oikeus on, sijoittamaan sinne rahaa ja heidän ei tarvitsisi vuosittain huolehtia mistään veroilmoituksista eikä miettiä näitä asioita, vaan antaa rahojen olla siellä ja osakkeissa ja rahasto-osuuksissa, ja sitten kun ottavat rahaa sieltä pois, niin automaattisesti lasketaan, mikä on veron osuus. Eihän tässä mistään muusta ole kysymys kuin että taklataan byrokratiaa pois ja kylläkin siirretään hieman verotusta, mutta mitä pidemmälle vuosia mennään eteenpäin, niin tämäkin siirretty verotus ikään kuin tasaantuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Saarikko, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2022 vp

14.34 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Keskustelu, niin kuin kuuluukin, laajeni sijoittamiseen, muihinkin kuin varsinaiseen hallituksen esitystä koskeviin asioihin. Muutama huomio edustajien kysymyksiin vastaten:

Ensinnäkin vielä tästä varsinaisesta hallituksen esityksestä: kyllä sen ydin on nimenomaan sijoittajan aseman selkiyttäminen, läpinäkyvyyden lisääminen ja sijoittajan aseman kaikenlainen parantaminen, jotta se joka rahojaan sijoittaa, tietää paremmin, mihin ne sijoittaa.

Täällä käytettiin puheenvuoroja myös tasapainon merkityksestä: mitä on kohtuullinen, riittävä sääntely? Sellainen, joka turvaa erityisesti piensijoittajan asemaa mutta ei ole haitallista regulaatiota, joka olisi ehkä hidastamassa tai luomassa kannustamattomuutta sijoittamiseen. Tätä tasapainoa haetaan sekä kansallisesti että ennen kaikkea EU-tasolla. Pöydälläni tuoreimpana esimerkkinä, joka on eduskunnassa ruodittavana, yksi tällainen laaja teema on Basel kaiken kaikkiaan liittyen sekä pankkeihin että sijoittamiseen, itse kunkin toimijan vastuuseen. Minun silmissäni koko EU:n rahoitusmarkkina ja talouspolitiikka viimeisten 10—15 vuoden aikana on itse asiassa kiteytynyt ja kytkeytynyt ytimiltään juuri tämän kysymyksen ratkaisemiseen: sijoittajavastuuseen, pankkien vastuuseen, valtion vastuuseen, tähän kolmioon ja siihen, kuka minkäkin vastuun kantaa.

Kryptovaluutoista valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja käytti hyvän puheenvuoron. Se on siellä vielä sittenkin verrattain uusi ilmiö, jonka äärellä suomalainen lainsäädäntö on parempaa kuin EU:ssa keskimäärin. Meillä edellytetään, että virtuaalivaluutan liikkeellelasku saa viranomaiselta luvan. Me olemme siis tässä suhteessa rakentaneet parempaa sääntelyä, mutta ei se sääntely tietenkään sellaisenaan automaattisesti suojaa, mikäli suomalainen sijoittaja päättää kryptovaluuttoihin, ulkomaisiin sellaisiin liikkeellelaskuihin, osallistua tai niitä ostaa ja pyrkii niihin varojaan sijoittamaan. Uskon, että tässä suhteessa sääntelyä ei ole vielä tehty loppuun ja tätä kannattaa tehdä eurooppalaisittain yhdessä. Ehkä perusongelma on se, että kryptovaluuttojen ja sen ansaintalogiikan ja kehityksen taustalla ei ole aitoa liiketoimintaa, vaan se on spekulatiivista, ja sitä ei voi verrata esimerkiksi pörssiosakkeisiin tässä suhteessa. Siltä osin se vaatii erillistä ymmärrystä ja lainsäädäntöä ja ikään kuin sen keskustelun jatkamista, tunnustammeko me sen, millä tavalla se on täällä olemassa, mutta miten me voisimme myöskin yksittäisille piensijoittajille kuvata sen realistisia riskejä.

Ja aivan lopuksi vielä, arvoisa puhemies, tästä osakesäästötilistä: Aivan tuoreimmat tiedot ovat sen osalta juuri niin menestyksekkäitä, mitä täällä edustajien puheenvuorot kuvaavat — vuodenvaihteessa jo yli 250 000 aktiivista osakesäästötiliä. Se on ollut erinomainen ratkaisu. Tämä näkyy myös laajemmin suomalaisten kiinnostuksena osakesäästämiseen, nimittäin ei vain näissä tileissä vaan aivan tuore tieto maaliskuun lopussa Arvopaperikeskus Euroclear Finlandin ylläpitämästä arvo-osuusjärjestelmästä kertoo, että Suomessa on saavutettu miljoonan osakkeenomistajan raja. Se kertoo hyvää säästämisen halukkuudesta, sijoittamisen ymmärryksen ja siihen liittyvän kiinnostuksen kasvusta. Ja kyllä olen edelleen, edustaja Marttinen, valmis tekemään tähän näitä mainitsemianne parannuksia ja muutoksia, mikäli saamme tässä hallituksessa yhteisymmärryksen. Työpöytä on ollut näitten kriisien vuoksi melko täynnä, mutta on hyvä kuulla, että eduskunnassa tähän liittyy vahvaa yhteisymmärrystä, ja kansalaisten odotusarvo tähän on ilmeinen, ja sitä eduskunnan on tietysti hyvä kuunnella ja tunnustaa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2022 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.